

Kulturhistorisk inventering av kyrkobyggnader och kyrkomiljöer i
Linköpings stift 2003

ASBY KYRKA

Asby socken
Ydre kommun
Linköpings stift
Östergötlands län

ÖSTERGÖTLANDS LÄNSMUSEUM

Raoul Wallenbergs plats • Box 232 • 581 02 Linköping • Tel 013-23 03 00 • Fax 013-14 05 62
info@ostergotlandslansmuseum.se • www.ostergotlandslansmuseum.se

ASBY KYRKA

Kulturhistorisk inventering av kyrkobyggnader och kyrkomiljöer i Linköpings stift
Delrapport nov 2003, kompletterad 2007

Innehåll

Bakgrund.....	3
Syfte.....	3
Kulturminneslagen.....	3
Kulturhistorisk bedömning.....	3
Inventeringens uppläggning och rapport.....	4
ASBY KYRKA.....	5
BESKRIVNING OCH HISTORIK.....	6
<i>Socknen</i>	6
<i>Kyrkomiljön</i>	6
<i>Kyrkogården</i>	6
<i>Kyrkobyggnaden</i>	6
<i>Exteriör beskrivning</i>	7
<i>Interiör beskrivning</i>	8
.....	10
KULTURHISTORISK BEDÖMNING.....	10
<i>Kyrkogården</i>	10
<i>Kyrkobyggnaden</i>	10
HÄNDELSELISTA.....	12
BEFINTLIGA SKYDDSFORMER.....	15
KÄLLOR.....	15
<i>Övriga inventeringar</i>	15
<i>Kartor</i>	15

Inledning

Bakgrund

Med utgångspunkt i behovet av att förbättra kunskapsunderlaget för våra kyrkobyggnader och kyrkomiljöer genomförs en stiftsövergripande kulturhistorisk inventering. På uppdrag av Linköpings stift utför Östergötlands länsmuseum inventeringen inom stiftets del av Östergötlands län. Arbetet bekostas av medel från den kyrkoantikvariska ersättningen och påbörjades under år 2004. Projektet beräknas vara avslutat vid utgången av år 2006. Inventeringen berör de till Svenska kyrkan hörande kyrkobyggnader som omfattas av kulturminneslagen. Lagen gäller de kyrkobyggnader som är tillkomna före utgången av år 1939 och ytterligare några som skyddas genom särskilt beslut av Riksantikvarieämbetet. Denna rapport utgör en delrapport i inventeringen vars resultat kommer att sammanställas och analyseras i en stiftsövergripande rapport.

Syfte

De stiftsövergripande inventeringarnas syfte är:

- att lyfta fram och öka förståelsen för kyrkans kulturvärden och att främja kontakterna mellan kyrkan och kulturmiljövården
- att skapa ett underlag för församlingarnas/samfälligheternas planering och förvaltning av kyrkan/kapellet och för vård- och underhållsplaner
- att sammanställa ett enhetligt och tillgängligt kunskapsunderlag med beskrivning av och historik för den enskilda kyrko/kapellbyggnaden samt en bedömning av de kulturhistoriska värdena. Inventeringen blir samtidigt en samlad dokumentation och överblick av kyrkobyggnader/kapell och kyrkomiljöer i stiftet från 2000-talets första decennium.
- att skapa ett underlag för handläggning av kyrkoantikvariska ärenden och för bedömning av var det är särskilt viktigt att stödja insatser med kyrkoantikvarisk ersättning.

Kulturminneslagen

Enligt Lag om kulturminnen m.m. (SFS 1988:950) skall Svenska kyrkans *kyrkobyggnader*, *kyrkotomter* och *begravningsplatser* vårdas och underhållas så att deras kulturhistoriska värde inte minskas. Tillstånd måste sökas hos länsstyrelsen för att göra väsentliga förändringar av kyrkobyggnaden.

Kulturhistorisk bedömning

Den kulturhistoriska bedömningen görs utifrån principer som tagits fram av och fortlöpande diskuteras med representanter för Linköpings stift, länsstyrelserna i Jönköpings, Kalmar, och Östergötlands län samt läns museerna i Jönköpings och Kalmar län. En kulturhistorisk bedömning är aldrig definitiv utan hela tiden föremål för omvärderingar. Bedömningen utgår från såväl den enskilda kyrkobyggnadens värden som kyrkomiljöns i sin helhet, men också till värden i förhållande till andra kyrkobyggnader i stiftet och övriga landet. Inför varje planerad förändring skall tillstånd inhämtas från länsstyrelsen och varje ärende behandlas där från fall

till fall. Den kulturhistoriska bedömningen utgör underlag för beslut om vilka åtgärder som kan vara berättigade till kyrkoantikvarisk ersättning.

Inventeringens uppläggning och rapport

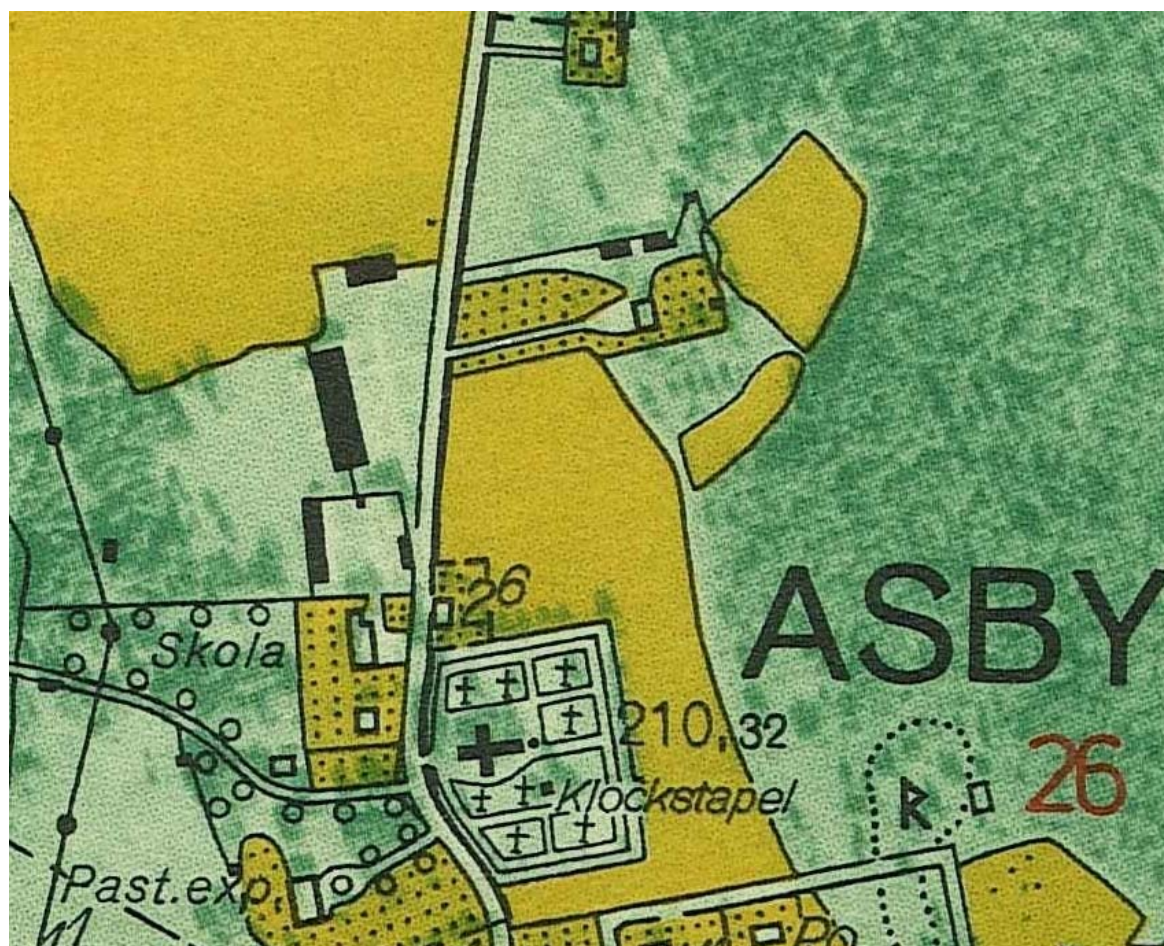
Rapporten består av en historik över kyrkobyggnaden, en beskrivning av exteriör och interiör, fotografier och en kulturhistorisk bedömning. Arbetet har varit uppdelat i en fältedel med inventering och fotografering samt en arkivgenomgång. De aktuella arkiv som gåtts igenom har främst varit läns museets topografiska arkiv och Antikvarisk-topografiska arkivet, Riksantikvarieämbetet i Stockholm. Uppgifter har vidare hämtats från aktuell litteratur däribland hembygdslitteratur. I viss mån har lantmäteriets handlingar och kartor nyttjats. De i rapporten redovisade arkivuppgifterna utgör en sammanfattning av genomgångna arkiv och ska inte ses som en komplett beskrivning av händelser i kyrkobyggnadens historia. Arbetet inkluderar en omfattande fotodokumentation varav endast en mindre del är presenterad i denna rapport. Delar av inventeringsmaterialet görs tillgängligt via Kulturmiljövårdens bebyggelseregister, vilket är ett informationssystem som förvaltas av Riksantikvarieämbetet (www.raa.se).

Fältarbetet, fotografering och rapportsammanställningen har utförts av antikvarie Anna Lindqvist vid Östergötlands läns museum. Rapporterna finns tillgängliga på Linköpings stift, Länsstyrelsen i Östergötlands län, Östergötlands läns museum samt på respektive kyrklig samfällighet.

ASBY KYRKA

Asby 2:26, Asby socken, Ydre kommun, Ydre härad, Östergötlands län och landskap, Linköpings stift

Asby kyrka uppfördes av sten sannolikt under 1200-talet med rektangulärt långhus och ett smalare kor med absid. Kyrkan valvslogs och försågs med kalkmålningar under 1400-talet. Långhuset förlängdes åt väster under 1500-talets slut eller 1600-talets början och under 1600- och 1700-talen tillbyggdes korsarmar. Arkitekt Agi Lindegren genomförde år 1900 en omfattande inre restaurering av kyrkan, vilken i sin tur förändrats under senare tiders renoveringar. Fasaderna är vitputsade och sadeltaken täckta med svartmålad galvaniserad plåt. Huvudingången är via vapenhuset i väster, men en ingång finns även på södra korsarmens södra sida. Kyrkan har en klockstapel med klockbockskonstruktion, som fick sin nuvarande form vid 1700-talets mitt.

Utdrag ur Ekonomisk karta, 1948, blad 7F 4c Asby

BESKRIVNING OCH HISTORIK

Socknen

Asby är en medeltida socken och omnämns 1208. Den är belägen i länets sydöstra del som betecknas som Södra Östergötlands skogsbygd. Huvudnäringarna har varit åkerbruk, slöjd och fiske. Bland socknens större gårdar finns Sånarp och Norrby. I Östergötlands läns kalender för 1872 uppges det att det då fanns tio kvarnar, fem sågar, två spånhyvlar, ett linoljeslageri och ett bränneri.

Kyrkomiljön

Kyrkan är belägen mitt i Asby samhälle, som vuxit fram runt kyrkbyn. På andra sidan landsvägen och vid östra kanten av Lillsjön är prästgården belägen. Prästgårdsanläggningen är mycket välbevarad med en ålderdomlig karolinsk manbyggnad från 1700-talets hälft och omgivande park med ett lusthus. Den f d skolbyggnaden, som är uppförd 1873, fungerar i dag som skolmuseum. Intill ligger även en lärarbostad från 1942 och i nordväst är kyrkstillarna bevarade.

Kyrkogården

Kyrkogården omgärdas av en stenvmur med ingång från väster. Sydöst om kyrkan finns en klockstapel. Den har en klockbockskonstruktion, inklädd med rödfärgat och tjärat spån. Även huven och spiran är spånklädda. Vissa delar av konstruktionen är avtäckta med svartmålad plåt. Luckorna är klädda med tjärad panel. I hjärtstocken i väster finns en dörr med tjärad panel på förvandring, som leder till klockvåningen. Virket i klockstapeln är dendrodaterat till 1751-52. Det ingår dock delar från en äldre klockstapel, troligen uppförd efter 1521.

En beskrivning och historik av kyrkogården redovisas i separat rapport från utförd kyrkogårdsinventering.

Kyrkobyggnaden

Asby kyrka omkring år 1900 fotograferad av August Christian Hultgren

Fragment av sk eskilstunakistor, en form av tidigkristna gravmonument i sten, blev funna i sakristians mur 1958. Bl a utifrån dessa fynd har det tolkats att det funnits en äldre träkyrka på platsen för den nuvarande kyrkan. Den nuvarande kyrkans byggnadshistoria är inte helt klarlagd, men sannolikt uppfördes den under 1200-talet med ett murat rektangulärt långhus och ett smalare kor med absid. Huruvida kyrkan ursprungligen uppfördes med sakristia eller om den tillbyggdes på 1400-talet är inte helt klarlagt. På korets södra sida finns även en bevarad ursprunglig kordörr. Kyrkan hade sannolikt öppen takstol, vilket påträffade kalkmålningar, daterade till 1200-tal, på korväggen över valven tyder på. Under 1400-talet försågs långhuset med valv och dekorerades med nya kalkmålningar tillhörande Risingskolan. Långhuset förlängdes åt väster redan under 1500-talets slut eller under 1600-talets början och kyrkan dekorerades på nytt med kalkmålningar. År 1687 och 1733 uppfördes norra respektive södra korsarmen av timmer. Mellan år 1749-1751 ersattes de medeltida valven i långhuset med trätunnvalv. I samband med dessa förändringar nedmonterades sannolikt även ett västtorn eller en takryttare, vilken delvis återanvändes bl a i den befintliga klockstapeln. Delar av det rivna tornet eller takryttarens träkonstruktion är dendrokronologiskt daterad till 1240-talet. Vid denna tidpunkt ska även ett nytt vapenhus ha uppförts. Under 1800-talet gjordes inga större kända förändringar mer än att de nuvarande fönsteröppningarna tillkom och att korsarmarnas spånbeklädnad ersattes av puts.

En omfattande inre restaurering kom till stånd år 1900 efter ritningar av arkitekt Agi Lindegren (1858-1927). Han var en av sekelskiftets mer framträdande arkitekter och några år tidigare hade han ansvarat för de stora restaureringsarbetena i Torpa kyrka. Asby kyrka försågs med nytt innertak i form av ett tredingstak av trä indelat i kassetter med profilerade bjälkar och kyrkorummet dekorerades med tidstypiska väggmålningar. Kyrkorummet försågs även med ny bänkinredning, ny altarring och läktarbarriär och absiden med ett stort fönster med färgat glas. Vapenhuset från 1700-talets mitt revs och ersattes av ett nytt. Vapenhusets och långhusets golv försågs med mönstrade keramiska plattor, vilka delvis finns kvar i mittgången.

Kyrkorummet präglas idag i stora drag av de förändringar som skedde 1940, 1957-58 samt 1967, samtliga efter ritningar av Johannes Dahls arkitektfirma i Tranås. Bänkarna från Lindegrens renovering ersattes av slutna kvarter med återanvändning av bevarade gavlar från 1600-talet. Målningarna från år 1900 kalkades över och absidens fönster sattes igen. Golvet utbyttes delvis mot kalkstensplattor. Vid restaureringen 1957 togs romanska kalkmålningar fram i korabsiden. Ytterligare målningsfragment har påträffats ovan valven på korväggen. Vid renoveringen 1967 ansågs vapenhuset från år 1900 vara i för dåligt skick, så det revs och ett nytt uppfördes av tegel.

Exteriör beskrivning

Kyrkan är orienterad i öst-västlig riktning med koret i öster. Kyrkan har ett murat rektangulärt långhus och ett smalare absidförsett kor, korsarmar av reveterat trä, en stensakristia på korets norra sida och ett vapenhus av tegel i väster. De vita fasaderna är slätputsade, med undantag av korsarmarna som är spritputsade med släta omfattningar. Sockeln är av granit. Kyrkan täcks av sadeltak med skivtäckt svartmålad galvaniserad plåt. Även fönsterblecken är av svartmålad galvaniserad plåt. Vapenhuset är täckt av kopparplåt. De rundbågiga fönsteröppningarna har gråmålade träfönster med glas i blyspröjs av olika utförande och ålder. Korsarmarnas bågar är inmurade direkt i muren, medan övriga sitter i en karm. I korets östra mur syns spår efter ett igenmurat rundbågigt fönster. Huvudingången är via vapenhuset i väster. Den spetsbågiga dörröppningen är försedd med pardörrar med brunmålad slät panel

med nationalromantiskt smide från renoveringen år 1900. En ingång finns även på södra sidan av södra korsarmen. Dörrbladet är samtida med de i västingången. Till ingången finns sedan 1991-92 en uppbyggd handikappersramp av sten. På korets södra sida finns en rundbågig, mycket koringång. Mellan norra korsarmen och sakristian finns en nedgång till källare och toalett med ett platt tak med skivtäckt svartmålad plåt.

Interiör beskrivning

Långhusets golv är täckt av en limmad matta med, enligt uppgift, det mönstrade tilesgolvet från år 1900 under. Längst i väster finns kvadratiska kalkstenplattor, tillkomna 1957-58 i samband med att de bakre bänkarna borttogs. Trägolvet i bänkkvarteren i ligger något högre är mittgången. Väggarna är vitputsade med fragment av kalkmålningar från 1500-1600-talen på norra sidan under läktaren. Taket består av ett tredingstak av trä med gråvitmålade kassetter av profilerade bjälkar från renoveringen år 1900. Dörrarna till vapenhuset i väster är klädda med diagonalställd profilerad panel. De gråmålade innanfönstren tillkom 1940 och är skruvade direkt i ytterbågen. Den slutna bänkinredningen i långhuset tillkom 1957 och är indelad i två kvarter och ansluter mot ytterväggarna i norr och söder. Bänkluckorna är återanvända från en äldre bänkinredning från 1600-talet. Predikstolen är placerad på norra sidan med uppgång från öster. Predikstolen är tillverkad 1749 och har vapensköldar för släkterna Rääf och Drake. Den är möjligen tillverkad av Sven Segervall och eventuellt omgjord av Jonas Berggren och en gåva från slakten Rääf på gårdarna Sanna och Falla. Orgelläktaren i väster bärs upp av kvadratiska pelare. Den gråmålade barriären är rak och enkelt utförd. Orgelfasaden härstammar från den orgel som Erik Nordström i Eksjö byggde 1887. Orgelverket är senare ombyggt eller eventuellt nybyggt.

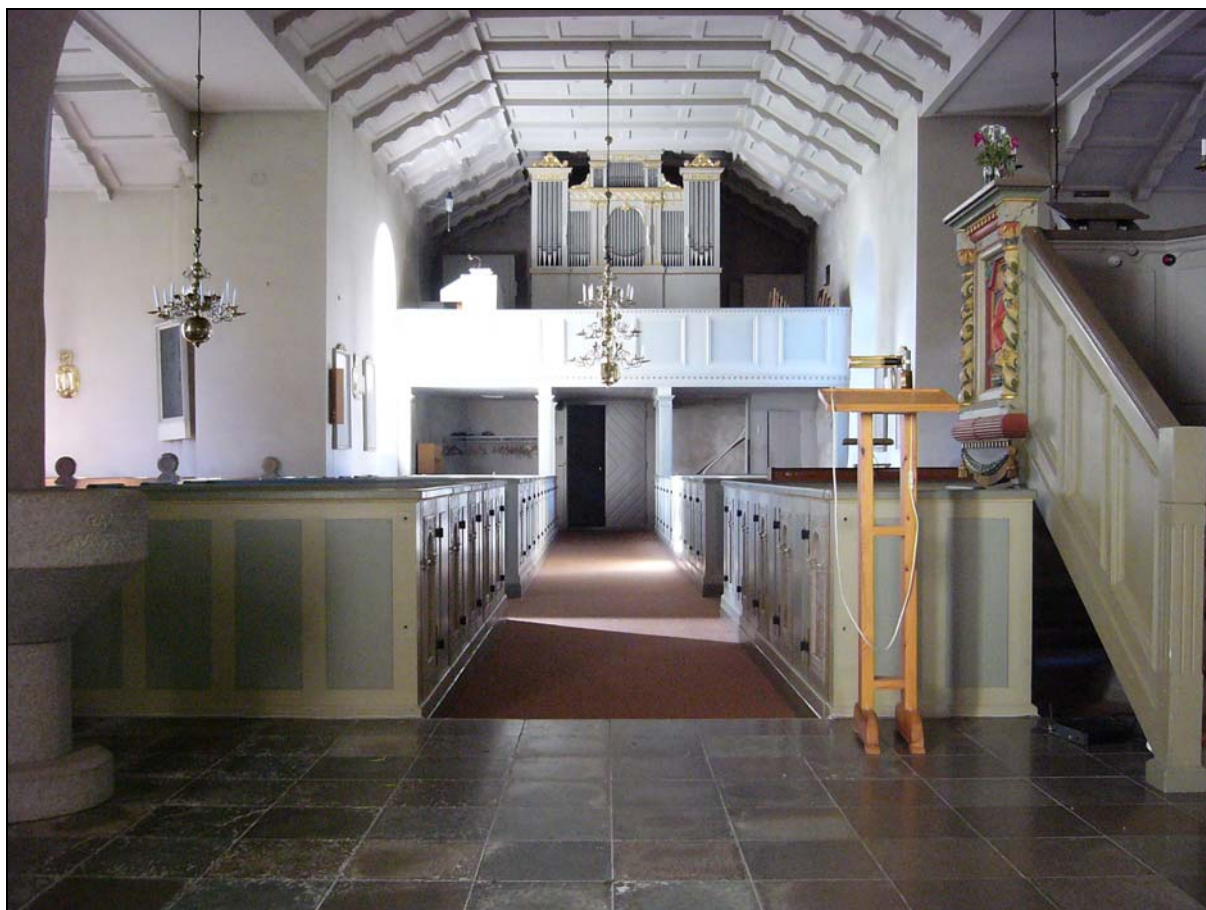

Korsarmarna har samma ytskikt som långhuset. Bänkinredningen är öppen och härstammar från renoveringen år 1900. Bänkarna är avlutade. I den norra korsarmen finns kyrkans medeltida dopfunt med cuppa av sten från Gistadområdet. Den södra korsarmens södra del är sedan 1991-92 avdelad till väntrum, toalett och förråd.

Korets golv är lagt med kvadratiska kalkstensplattor. Innanför altarringen ligger en gravhäll, daterad 1678. Väggar och valvet är putsade och försedda med fragmentariskt medeltida kalkmåleri. I söder finns en smal koringgång med målningar i nischen samt på de överliggande bjälkarna. Dörrbladet har en kraftig ekplankstomme. Fönsteröppningen i söder är försedd med innanfönster med antikglas. I öster finns spår efter en igenmurad fönsteröppning. I norr finns en smal rundbågig ingång till sakristian med en dörr av nitade järnplåtar. Det fristående altaret är murat med en kalkstensskiva, sannolikt från 1957-58. Altarringen är genombruten och tillkom troligen omkring 1970. I koret finns en ny dopfunt av granit med texten; GÅVA TILL ASBY KYRKA ÅR 1941 AV ASBY KYRKLIGA UNGDOMSKRETS.

Sakristian är belägen norr om koret. Golvet, som består av ett lackat trägolv, ligger två steg högre än korgolvet. I norr finns en fönsteröppning med en lucka av ek.

Vapenhuset är beläget vid långhusets västra gavel. Golvet är lagt med kvadratiska kalkstensplattor. Väggar är vitputsade och det plana taket har en enkel kassetindelning.

KULTURHISTORISK BEDÖMNING

Kyrkan, klockstapeln och kyrkogården utgör tillsammans med den välbevarade prästgårdsanläggning och andra byggnader med tidigare administrativ funktion en väl sammanhållen kyrkomiljö som fortfarande har kvar karaktären av kyrkplatsen som socknens centrum. De förr så vanliga kyrkSTALLARNA utgör idag en mycket sällsynt byggnadskategori i Östergötland. De berättar om en tid då det var kyrkplikt och om den långa väg som många kyrkobesökare hade att färdas.

Kyrkogården

Klockstapeln, som är uppförd i mitten av 1700-talet, har en ålderdomlig konstruktion och utgör en av få bevarade klockstaplar i sitt slag i länet och har bl a stora byggnadsteknikhistoriska värden.

En kulturhistorisk bedömning av kyrkogården redovisas i separat rapport efter avslutad kyrkogårdsinventering.

Kyrkobyggnaden

Kyrkan representerar de små romanska sockenkyrkorna med fristående klockstapel som under 1600- och 1700-talen byggdes till för att rymma en växande församling. Kyrkan har trots sentida förändringar påtagligt behållit sin småskaliga romanska karaktär. Stora delar av murverket härstammar från kyrkans första byggnadsperiod under 1200-talets första hälft och utgör en viktig kunskapskälla om medeltida byggnadsteknik. Över valven finns bl a bevarade medeltida takstolar, vilka utgör ett mycket intressant och värdefullt forskningsmaterial. De tre olika periodernas kalkmålningar ger en intressant inblick i länets äldre kalkmålningstradition.

Korsarmarna visar på ett för 1600- och 1700-talen tidstypiskt sätt att utvidga de små medeltida kyrkorna. Även de äldre bänkluckorna härstammar sannolikt från samma tid.

Arkitekt Agi Lindegren har, enligt uppgift, dekorerat fjorton stadskyrkor, tre domkyrkor och bortåt tjugo landsbygdskyrkor. Av hans dekorationsarbeten och övriga arkitektoniska alster har få överlevt 1900-talets smakrestaureringar. Detta är även giltigt för Asby. Mycket av hans tillägg i kyrkorummet har med några undantag i stort sett raderats ut under 1900-talets senare förändringar.

Ett flertal av kyrkans inventarier har anknytning till släkten Rääf på gårdarna Såanna, Strålnäs och Falla.

Sammanfattning

- Kyrkans medeltida karaktär är, med undantag av korsarmarna, välbevarad exteriört med kor, absid, korport och det branta takfallet. Det medeltida murverket och övriga medeltida byggnadsdetaljer, som t ex korportalen, delar av takstolen och järndörren till sakristian, utgör värdefulla historiska dokument.
- Kyrkomiljön med den välbevarade prästgårdsanläggningen och övriga byggnader med tidigare administrativa funktioner är ett tydligt exempel på kyrkplatsen som socknens centrum.
- Asby kyrka är en av de få kvarvarande östgötska kyrkorna som kan uppvisa kalkmålningar från de tre skilda perioderna – 1200-talet, 1400-talet och 1500-talet.
- De kvarvarande fragmentariska spåren av arkitekt Agi Lindegrens tillägg i kyrkorummet visar på arkitektursynen vid sekelskiftet 1900 och har ett arkitektur- och restaureringshistoriskt värde.
- De få bevarade medeltida inventarierna, som t ex dopfunten visar på en lång historisk kontinuitet.

HÄNDELSELISTA

Förteckningen gör inga anspråk på att vara komplett. Den bygger enbart på nedan redovisade källor och kan i framtiden komma att revideras.

- 1100-1199 Nybyggnad - äldre kyrka, sannolikt av trä. (JE)
- 1200-1299 Nybyggnad - kyrkan av sten med rektangulärt långhus och smalare kor med absid. (BR)
- Efter 1206 Dendrokronologisk datering av absiden. (TB)
- 1200-1299 Arkitekturbunden utsmyckning – kalkmålningar. (BC)
- 1225-1275 Specifika inventarier – dopfont, cuppa och fot bevarade, cuppa av kalksten från Gistad och fot av kalksten. (Ömd)
- 1240-1249 Dendrokronologisk datering av delar av kyrkans år 1750 rivna torn eller takryttare. (BR)
- 1400-1499 Nybyggnad – Sakristia på korets norra sida. (BR)
- 1400-1499 Ändring – ombyggnad, valvslagning. (BR)
- 1400-1499 Arkitekturbunden utsmyckning – kalkmålningar tillhörande Risingeskolan, (BR)
- 1500-1599 Ombyggnad – ändring, kyrkan tillbyggdes åt väster, sannolikt i slutet av 1500-talet eller början av 1600-talet. (BC)
- 1500-1650 Arkitekturbunden utsmyckning – kalkmålningar. (ÖLM)
- 1687 Tillbyggnad – Norra korsarmen uppfördes av timmer. (BR)
- 1727 Fast inredning – altarpupsats sannolikt tillverkad av Sven Segervall, förslag till konservering 1976 av Jörgen Bengtsson, Linköping. (ÖLM)
- 1733 Tillbyggnad – Södra korsarmen uppfördes av timmer. (BR)
- 1749 Fast inredning – predikstol sannolikt tillverkad av Sven Segervall och eventuellt omgjord av Jonas Berggren, Målilla, gåva av familjen Rääf. (ÖLM, BR)
- 1749-1751 Ändring – ombyggnad, de murade valven ersattes med trätunnvalv. Ett befintligt västtorn eller takryttare nedmonterades och återanvändes till den befintliga klockstapeln. (BR)
- 1749-1751 Nybyggnad – Vapenhus, ersattes av ett nytt 1900, vilket i sin tur ersattes 1967. (BR, LS)
- 1752 Fast inredning – ny orgel. (LS)
- 1820 Ändring – ombyggnad, interiör, läktaren ombyggdes. (LS)
- 1840-1849 Kulturhistorikern Nils Månsson Mandelgren besökte kyrkan, uppmättningsritningar m m. (BC)
- 1840-1899 Ombyggnad – ändring, exteriör, korsarmarnas spånbeklädnad ersattes av puts, större fönsteröppningar samt ny portal. (ÖLM)

- 1884 Teknisk installation – kamin i sakristian. (LS)
- 1887 Teknisk installation – kamin s k gurneysk ugn på södra långhusväggen väster om korsarmen. (LS)
- 1887 Fast inredning – orgeln nybyggd av E Nordström, Eksjö. (RAU)
- 1900 Ändring – ombyggnad, interiör. Nytt tredingstak med kassetter i långhuset, ny bänkinredning, altarring och läktarbarriär, nya inner- och ytterdörrar, nya golv av gula och röda keramiska plattor, s k tilesgolv, korsarmarnas öppning mot långhuset vidgades. Arkitekt Agi Lindegren, Stockholm. Byggmästare C F Carlsson, Rådarps, dekorationsarbetet av Stillström & Wistrand, Linköping. (ÖLM, ATA, Eksjö Tidning 1900)
- 1900 Nybyggnad – Vapenhus, ritning av arkitekt Agi Lindegren, ersatte vapenhuset från 1749-1751, revs 1967. (BR)
- 1940 Ändring – ombyggnad, bänkkvarteren fick nya trägolv, övermålning av väggar m m. Innerdörrarna från 1900 byttes ut, innanfönster, ny inredning i sakristian, Johannes Dahls arkitektfirma, Tranås. (ÖLM)
- 1940 Fast inredning – orgeln ombyggdes eller nybyggdes av Lindegren, Göteborg, även ombyggd 1959. (ÖLM, SLC)
- 1940 Ändring – ombyggnad. Källare grävdes ut under norra korsarmen för pannrum, WC m m. (ÖLM)
- 1940 Teknisk installation – värmeledning för lågtrycksånga. (ÖLM)
- 1941 Specifika inventarier – dopfont av granit. Gåva av Asby kyrkliga ungdomskrets. (K)
- 1957-1958 Ändring – ombyggnad, interiör. Ny sluten bänkinredning i långhuset med en del bevarade äldre gavlar, ny altarring, förslag till nytt altare av rött murtegel och kalkstensskiva, ny trappa till läktaren, bänkarna under läktarna i långhusets västra del togs bort och trägolvet ersattes av kalksten. En del av ett tidigmedeltida gravmonument påträffades i sakristians östra mur i fönsteromfattningen. Johannes Dahl arkitektfirma, Tranås. (ATA)
- 1958 Arkitekturbunden utsmyckning, romanska kalkmålningar togs fram i korabsiden. (BR)
- 1959 Fast inredning – Orgeln invigdes efter ombyggnad av T Lindegren, Göteborg. (SLC, ÖC 7.2 1959)
- 1964-72 Ändring – ombyggnad, ny altarring. (ÖLM)
- 1967 Nybyggnad – Vapenhus. Det äldre vapenhuset från 1900 revs. (ATA)
- 1967 Ändring - ombyggnad, exteriör. All äldre puts på långhus, sakristia och korsarmar nedknackades. Fasaderna utstockades och färdigputsades med kalkbruk och avfärgades med kalkbruk. Uppmättningsritning av södra långhusväggens västra del, delvis nya solbänkar av galvplåt. Nya stuprör. Johannes Dahl arkitektfirma, Tranås. (ÖLM)
- 1978 Ändring – ombyggnad, exteriör. Äldre svartplåt ersattes av ny galvaniserad slätplåt som svartmålades. (ÖLM)

- 1978   Ändring – förslag till isolering av vindsbjälklag. Sannolikt ej utfört. (ÖLM)
- 1987-1988   Specifika inventarier – liggande textilförvaring i norra korsarmen, några bänkrader plockades bort. (LS)
- 1988   Vård/underhåll, exteriör. Förslag till högtryckstvätt, putslagningar, avfärgning med Keim mineralfärg. Johannes Dahls arkitektfirma, Tranås. (ÖLM)
- 1991   Arkeologisk förundersökning med anledning av indragande av nya ledningar. (ÖLM)
- 1991   Teknisk installation, förslag till nya vatten- och avloppsledningar, elinstallation. (ÖLM)
- 1991-1992   Ändring – tillgänglighetsanpassning vid södra korsarmens entré. Johannes Dahl arkitektfirma, Tranås. (ÖLM)
- 1991-1992   Ändring – ombyggnad, södra korsarmens södra del inreds till väntrum, WC m.m.; ett tidigare med mellanvägg avdelat utrymme vid södra korsarmens entré utvidgades med en ny mellanvägg mot kyrkorummet. (ÖLM)
- 1997   Vård/underhåll, förslag till ommålning av takens galvaniserade slätplåt. (ÖLM)
- 1999   Dendrokronologisk provtagning. (JE)
- 2003-2007   Kulturhistorisk inventering av kyrkan och kyrkomiljön, utförd av Östergötlands länsmuseum på uppdrag av Linköpings stift.

Förkortningar

ATA – Antikvarisk-topografiskt arkiv, Riksantikvarieämbetet

BC – Cnattingius, Bengt, Asby kyrka. Linköpings stifts kyrkor. 1964

BR – Bebyggelseregistret - kulturhistorisk bebyggelseinformation, Riksantikvarieämbetet;
www.bebyggelseregistret.raa.se

JE – Eriksson, Jan, Dendrokronologiska undersökningar av medeltida kyrkor inom Linköpings stift, Länsstyrelsen Östergötland 2006

LS – Muntliga uppgifter av Lars Samuelsson, AB Lars Samuelssons Byggnadsfirma, Torpa, 2003

RAU – Unnerbäck, R. Axel, Orgelinventarium, Sthlm 1988

SLC – Carlsson, Sten L., Sveriges kyrkorglar, Lund 1973

TB – Dendrokronologisk analys utförd av Thomas Bartholin, rapport 1999

ÖLM – Östergötlands länsmuseums topografiska arkiv

Ömd – Ullén, Marian, Ljungstedt, Sune, Östergötlands medeltida dopfuntar, Riksantikvarieämbetet 2003.

BEFINTLIGA SKYDDSFORMER

Kyrkan och kyrkogården är skyddade enligt Lagen om kulturminnen 4 kap.

Asby kyrkomiljö, K30, är utvärderad som kulturhistorisk värdefull miljö i kulturminnesprogrammet för Östergötland, utgivet av länsstyrelsen i Östergötlands län 1983.

KÄLLOR

Antikvarisk-topografiska arkivet (ATA), Riksantikvarieämbetet

Bebyggelseregistret - kulturhistorisk bebyggelseinformation, Riksantikvarieämbetet;

www.bebyggelseregistret.raa.se

Cnattningius, Bengt, Asby kyrka, Linköpings stifts kyrkor, 1964

Johansson, Britt-Inger, I tidens stil. Arkitekt Agi Lindegrens liv och verk. Västerås 1997.

Ridderstad, Anton, Historiskt, Geografiskt och Statistiskt lexikon öfver Östergötland, A-L, Norrköping 1877.

Sveriges Bebyggelse, Östergötlands län, del VI, Uddevalla 1949.

Unnerbäck, R. Axel, Orgelinventarium, Sthlm 1988

Östergötland, landskapets kyrkor. Red. Ingrid Sjöström och Marian Ullén.

Forskningsprojektet Sockenkyrkorna. Kulturarv och bebyggelsehistoria.

Riksantikvarieämbetet 2004.

Östergötlands läns kalender 1872.

Östergötlands läns museums arkiv.

Övriga inventeringar

Sedan 2002 pågående inventering av kyrkogårdar/begravningsplatser i Östergötlands län, utförs av Östergötlands läns museum.

Bogårdsmurar i Linköpings stift, Östergötlands län, Grenberger Byggnadsrestaureringskontor 2004.

Prästgårdsinventeringen i Östergötlands län, utförd av Östergötlands läns museum 1978.

Skolinventeringen i Östergötlands län, utförd av Östergötlands läns museum 1978.

Kartor

Häradsekonomisk karta 1868-1877, Torpa

Ekonomisk karta, 1948, blad 7F 4c Asby

Sammanställt av Östergötlands läns museum i november 2003, kompletterat 2007. Den kulturhistoriska bedömningen är utförd i samarbete med Linköpings Stift 2003.